Ministerie van Justitie en Veiligheid

Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Sector Straf- en Sanctierecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Aan de Minister van Justitie en Veiligheid
Aan de Minister voor Rechtsbescherming

Datum
27 november 2023

Ons kenmerk
5063763

Dossiernummer
3529187

Bijlagen
4

nota

Nader rapport bij wetsvoorstel herimplementatie Europees strafrecht

1 Doel nota

Ter besluitvorming.

2 Aanleiding, gevraagde actie(s) en advies

U wordt gevraagd in te stemmen met:

- het nader rapport bij het wetsvoorstel Herimplementatie Europees strafrecht;
- de aangepaste versie van bovengenoemd wetsvoorstel en de memorie van toelichting daarbij;
- toezending aan de Ministerraad van 15 december a.s. van het nader rapport en bovengenoemd wetsvoorstel met het oog op indiening bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal (TK).

3 Toelichting op het advies

Het wetsvoorstel voorziet in:

a) wijzigingen van de Overleveringswet (herimplementatie kaderbesluit Europees aanhoudingsbevel en richtlijn recht op toegang tot een advocaat)
b) wijziging van de Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende en voorwaardelijke sancties (herimplementatie kaderbesluit Europees aanhoudingsbevel)
c) wijzigingen van het Wetboek van Strafrecht (herimplementatie kaderbesluit racisme en vreemdelingenhaat en PIF-richtlijn)

- De aanleiding voor dit wetsvoorstel is dat Nederland in gebreke is gesteld door de Europese Commissie wegens niet correcte en niet volledige implementatie van het kaderbesluit inzake het Europees aanhoudingsbevel, het kaderbesluit racisme en vreemdelingenhaat, de PIF-richtlijn en de richtlijn recht op toegang tot een advocaat. Het wetsvoorstel adresseert alle door de Europese Commissie geconstateerde gebreken.

- De Afdeling advisering van de Raad van State heeft op 25 oktober jl. advies uitgebracht. De Afdeling heeft een aantal opmerkingen bij het voorstel en adviseert daarmee rekening te houden voordat het voorstel bij de TK wordt ingediend (dictum b). De opmerkingen hebben enkel betrekking op de wijziging van de Overleveringswet (onderdeel I) en de wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met de herimplementatie van het kaderbesluit racisme en vreemdelingenhaat. De opmerkingen van de Afdeling en de voorgestelde verwerking daarvan worden hieronder kort uiteengezet.

Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Sector Straf- en Sanctierecht

Datum
27 november 2023

Ons kenmerk
5063763

- Overleveringswet

  1. Licht de achtergrond en overwegingen bij de keuze om taken van de officier van justitie over te hevelen naar de rechtbank Amsterdam nader toe;
  Het advies is overgenomen; de toelichting is aangevuld (zie pagina's 2-3)

  2. Licht de keuze voor de inperking van de beoordelingsruimte van de rechter bij het verbinden van een terugkeergarantie aan de overlevering nader toe of pas het wetsvoorstel aan;
  Het advies is opgevolgd; artikel 6, eerste lid, is aangepast doordat de inperking is geschrapt en de MvT is aangevuld (zie pagina 10).

  3. Verplicht het vaststellen van een nieuwe overdrachtsdatum bij elke verlenging van de opschorting van de feitelijke overlevering wegens overmacht;
  Het advies is opgevolgd; artikel 35, tweede lid, is gewijzigd en de MvT is op dit punt aangevuld (zie pagina's 26-27).

  4. Neem in de wet op welke vrijheidsbeperkende voorwaarden opgelegd kunnen worden bij verplichte invrijheidstelling als gevolg van termijnoverschrijding en, indien nodig, ook de procedures, en neem in de toelichting een grondrechtentoets op.
  Het advies is opgevolgd; artikel 35, vierde lid, is gewijzigd en de MvT is aangevuld (zie pagina's 29-31)

- Wetboek van Strafrecht

  1. Bepaal ten aanzien van groepsbelediging in de vorm van het ontkennen of verregaand bagatelliseren van internationale misdrijven, dat deze gedragingen enkel strafbaar zijn als een Nederlands of internationaal gerecht die internationale misdrijven onherroepelijk heeft vastgesteld.
  De voorgestelde strafbaarstelling is in lijn met het advies aangepast en de MvT is op dit punt bijgesteld (zie pagina's 40-45).

  Achtergrond: de gedeelde opvatting is dat voorkomen moet worden dat in strafzaken over groepsbelediging debat ontstaat over de vraag of het internationale misdrijf waarop de ten laste gelegde uitlating betrekking heeft, zoals genocide, daadwerkelijk heeft plaatsgevonden (zo ook de eerdere adviezen van het openbaar ministerie en de rechtspraak). Het advies van de Afdeling heeft geleid tot heroverweging van de aanvankelijke keuze om uniform te eisen dat het "vergoelijken, ontkennen of verregaand bagatelliseren" betrekking heeft op een internationaal misdrijf dat als een feit van algemene bekendheid kan worden aangemerkt. Het kaderbesluit laat ruimte om de strafbaarheid van het "ontkennen of verregaand bagatelliseren" toe te spitsen op internationale misdrijven die onherroepelijk zijn vastgesteld door een (inter)nationaal gerecht. Deze ruimte is op advies van de Afdeling benut. Die ruimte bestaat niet ten aanzien van het strafbaar stellen van het "vergoelijken" van een internationaal misdrijf. Bij het "vergoelijken" wordt het internationale misdrijf als zodanig evenwel niet ontkend, maar wordt dit goedgepraat. Bij deze gedraging is dus minder goed voorstelbaar dat in het kader van de strafzaak over groepsbelediging discussie zal ontstaan over het plaatsvinden van het desbetreffende internationale misdrijf. Opmerking verdient dat Holocaustontkenning, ook na de verwerking van het advies van de Afdeling, strafbaar blijft als een specifieke vorm van groepsbelediging.

Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Sector Straf- en Sanctierecht

Datum
27 november 2023

Ons kenmerk
5063763

2. Licht toe hoe de voorgestelde strafbaarstelling zich verhoudt tot de vrijheid van meningsuiting als gewaarborgd in artikel 7, eerste en derde lid, van de Grondwet en artikel 11 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie
De memorie van toelichting is op dit punt aangevuld (zie pagina's 42-47).

4 Dilemma's
n.v.t.

5 Politieke en bestuurlijke context
Het is van belang om de voorgestelde wijzigingen in de Overleveringswet en in het Wetboek van Strafrecht zo spoedig mogelijk door te voeren, om een volgende stap in de inbreukprocedure (een met redenen omkleed advies) te voorkomen. De Europese Commissie heeft onlangs al geïnformeerd naar de voortgang van het wetsvoorstel.

6 Communicatie
DCOM is op de hoogte en komt met een communicatievoorstel.

7 Afstemming
De nota is afgestemd met DCOM, AIRS, DRB, DRC, DFEZ (via DRC) en DGSenB.

8 Bijlagen
1. Aanbiedingsformulier Ministerraad ter ondertekening;
2. Wetsvoorstel Herimplementatie Europees strafrecht;
3. Memorie van toelichting bij het Wetsvoorstel Herimplementatie Europees strafrecht;
4. Advies Afdeling Advisering van de Raad van State van 25 oktober 2023;
5. Nader rapport.

9 Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
9.1 Toelichting
De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.